

کنفرانس بین‌المللی رسانه برای همه

فاطمه جبارزاده

سومین کنفرانس بین‌المللی رسانه برای همه (Media for All) با موضوع «ارزیابی کیفی»^۱ از ۲۲ تا ۲۴ اکتبر ۲۰۰۹ (۳۰ مهر-۲ آبان) در انتورپ^۲ بلژیک با حضور دانشجویان و اساتید از کشورهای مختلف و با همکاری دانشکده ترجمه دانشگاه آرتسیس^۳، دانشگاه انتورپ و گروه تحقیقاتی فرارسانه^۴ برگزار شد. بخش اصلی کنفرانس روزهای ۲۳ و ۲۴ اکتبر از ۹ صبح تا ۴ بعدازظهر در دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجه دانشگاه انتورپ برگزار گردید. پیش‌کنفرانس یک‌روزه‌ای هم با عنوان «صدا روی تصویر در اولین نگاه»^۵ و «توصیف شنیداری برای سینما و تلویزیون»^۶ ۲۲ اکتبر در دانشکده زبان‌های خارجی دانشگاه آرتسیس برگزار شد.

اهداف برگزاری

در بیان اهداف برگزاری این کنفرانس آمده است: «ترجمه دیداری-شنیداری اعتبار خود را به عنوان بخشی از تحقیقات در حیطه مطالعات ترجمه در نیمه دوم قرن بیستم به دست آورد و اکنون در پایان دهه اول قرن بیست و یکم رشد خارق‌العاده‌ای پیدا کرده است. ترجمه دیداری-شنیداری نوعی ارتباط است که درگیر با مولفه‌های اجتماعی، سیاسی و تغییرات فن-آوری بوده و نیازمند دانش و تخصص بیشتر مترجمان و پژوهشگران این حیطه می‌باشد. در واقع، این نوع از ترجمه، امکانات و چالش‌های تازه‌ای پیش روی آنها قرار می‌دهد.»

این کنفرانس با هدف بررسی وضعیت کنونی پژوهش در حوزه ترجمه دیداری-شنیداری، تولید، توزیع و نیازهای مصرف‌کنندگان برگزار گردید. پیچیدگی و درهم‌تنیدگی مباحث

¹ Quality Made to Measure

² شهر زیبا و تاریخی انتورپ (Antwerp) دومین شهر مهم کشور بلژیک بعد از پایتخت آن، بروکسل، است که در شمال این کشور قرار دارد و فاصله زمانی آن از شهر بروکسل حدوداً یک ساعت است. مردم این شهر به زبان هلندی و آلمانی صحبت می‌کنند. دانشگاه انتورپ از دانشگاه‌های ممتاز اروپا است و دیگر دانشگاه مهم این کشور (آرتسیس) در این شهر قرار دارد.

³ Artesis University

⁴ Transmedia Research Group

⁵ Voice-over Translation at a First Glance

⁶ Audio Description for Film and Television

تئوریک، فن‌آوری، نیاز مصرف‌کنندگان و مولفه‌های تجاری دخیل در این نوع ترجمه، بررسی بیشتری را می‌طلبد. دومین کنفرانس بین‌المللی «رسانه برای همه» در سال ۲۰۰۷، وجود کشمکش آشکار میان کیفیت و کمیت را به خوبی آشکار نمود و دست اندرکاران برگزاری سومین کنفرانس درصدد بررسی این دو موضوع برآمدند.

سوالات مطروحه پیش از برگزاری کنفرانس

ترجمه دیداری-شنیداری نه تنها مرزهای بسیاری از رشته‌های تحصیلی را درنوردیده، بلکه خود نیز تحت تاثیر عوامل موثر بیرونی از جمله فن‌آوری، تجارت و رویکردهای سیاسی قرار دارد. هم از نقطه نظر سنتی ترجمه و هم از نگاه نوین، سهولت دسترسی به این نوع ترجمه به عنوان ابزاری برای همبستگی اجتماعی جوامع تلقی می‌گردد. اما آیا واقعا این طور است؟ آیا ترجمه دیداری-شنیداری و استفاده کنندگان از آن از عصر دیجیتال بهره‌ای خواهند برد؟ جایگاه ترجمه دیداری-شنیداری در دوره‌ای که مرز میان سرگرمی و اطلاع‌رسانی بیش از پیش رنگ‌باخته و تفاوت میان ترجمه درزبانی و بین‌زبانی و متن مبدأ و مقصد هنوز موضوعات چالش‌برانگیزی هستند. کجا قرار دارد؟ مخاطبان این نوع ترجمه با نیازهای متفاوت، امکانات دسترسی متفاوت و درجات متفاوت آگاهی، خواهان ارزیابی این نوع ترجمه هستند. آیا این خواسته‌ها قابل دسترسی است؟ با انواع متون دورگه و گونه‌های دورگه محصولات دیداری-شنیداری باید چه برخوردی داشته باشیم؟ چگونه می‌توان طبیعت دوزبانگی و چندزبانگی ترجمه دیداری-شنیداری را در دهکده جهانی حفظ نمود؟

سرفصل‌های موضوعات مطروحه در کنفرانس

با توجه به رویکردها و اهداف برگزارکنندگان این کنفرانس، ۸ سرفصل اصلی، که خود به زیرمجموعه‌های دیگری تقسیم شده بودند، برای طرح و طبقه‌بندی موضوعات مورد بررسی در این نشست در نظر گرفته شد که عبارت بودند از: ۱. نوآوری، فن‌آوری و کیفیت؛ ۲. سواد و آموزش/ یادگیری زبان؛ ۳. دسترسی به رسانه‌ها (زیرنویسی برای ناشنویان و کم‌شنوایان، زیرنویسی همزمان، توصیف شنیداری، (این نوع از ترجمه برای افراد کم بینا یا نابیناست که مترجم به توصیف آنچه که در فیلم شنیده می‌شود می‌پردازد) زیرنویسی شنیداری، زبان اشاره

مترجم شماره ۴۹، بهار و تابستان ۸۸ ♦ ۱۰۹

و ترجمه؛ ۴. پژوهش در ترجمه دیداری-شنیداری از گذشته تا حال (دوبله، زیرنویسی، صدا روی تصویر، میان نویسی، بازی‌های ویدیویی) شامل: چند زبانی و دایاسپورایی؛ تفاوت‌های زبانی و ارجاعات فرهنگی؛ نوآوری، تطبیق و کارکردمحوری (functionality)، نرم‌ها، کیفیت و گونه‌های فیلم؛ ۵. روش‌های متفاوت میان‌رشته‌ای (روانشناسی شناختی، زبان‌شناسی، تحلیل گفتمان، مطالعات فرهنگی، مطالعات فیلم) شامل: آموزش ترجمه دیداری-شنیداری و مسائل فرهنگی؛ و روش‌های میان‌رشته‌ای و گونه‌های فیلم؛ ۶. نیاز مخاطبان و پژوهش در تأثیر ترجمه بر مخاطب مبدأ شامل: کیفیت و وضوح معنایی intelligibility، اشاعه و صدور فرهنگ (exporting culture)، ترجمه همزمان و تبلیغات؛ ۷. سانسور و تغییر؛ ۸. ترجمه دیداری- شنیداری و آموزش: مبانی و مهارت‌ها: چالش‌های آموزش ترجمه دیداری- شنیداری.

به گفته خانم دکتر رمانل^۱، از برگزارکنندگان کنفرانس، مجموعاً ۱۸۶ مقاله به بخش‌های مختلف این کنفرانس ارسال شده بود که از میان آنها ۱۲۵ مقاله پذیرفته شده و در ۸ گروه مرتبط با موضوعات، دسته بندی و در نشست‌های (جلسات) موازی^۲ و به صورت همزمان در سالن‌های مجزا توسط نویسندگان آنها ارائه گردیدند. قرار است در سال ۲۰۱۰ گزیده ای از مقالات ارائه شده در مجلدی هم نام با کنفرانس منتشر گردد.

از ایران مقاله سه نفر (توران سعادت) با موضوع The Contribution of Subtitled Movies to Learning Colloquial Expressions: a Pedagogical Approach، مینا قوامی عادل با موضوع Censorship in Persian Dubbed Movies و فاطمه جبارزاده با موضوع Subtitling Norms: a Comparative Study of Iranian & American Films) در بخش اصلی پذیرفته شده بودند.

گروه دست اندرکار

تقریباً ۲۶ نفر از اساتید حوزه ترجمه دیداری-شنیداری از کشورهای هلند، انگلستان، اسپانیا، لهستان، کانادا، آلمان، دانمارک، آفریقای جنوبی، ایتالیا، سوئد، استرالیا و بلژیک برای داوری مقالات و نظارت بر ارائه آنها دعوت شده بودند. در میان چهره‌های بنام حوزه ترجمه

¹ Aline Rymael
² Parallel sessions

دیداری-شنیداری حاضر در این کنفرانس، می توان به دکتر خورخه دیازسینتاس^۱، دکتر هنریک گاتلیب^۲ و خانم دکتر پیلاز اررو^۳ اشاره کرد. سرپرستی گروه به عهده خانم دکتر این رمائل از دانشگاه آرتسیس بود.

نکات جالب توجه!

آنچه بیش از همه در این گردهمایی علمی جلب توجه می کرد، نظم حاکم بر آن چه قبل و چه در زمان برگزاری بود؛ به عنوان مثال در سایت مربوطه، اطلاع رسانی کاملی در مورد تمام مواردی که ممکن است برای افراد سوال ایجاد کند یا سبب نگرانی آنها شود، انجام شده بود. راهنمای سفر که شامل کلیه راه های رسیدن به انتورپ (هوایی، زمینی و دریایی) و بهترین گزینه ها برای زودتر رسیدن به مقصد؛ معرفی بهترین و به صرفه ترین هتل ها و قیمت های آنها (تقریباً همه شرکت کنندگان در هتل پیشنهادی سایت کنفرانس اقامت داشتند)؛ نقشه دانشکده ها و دانشگاه هایی که قرار بود کنفرانس در آنها برگزار شود به انضمام راه های رسیدن به آنجا از هتل های معرفی شده در سایت ارائه شده بود. روز اول یک ساک دستی با نشان کنفرانس به هر کدام از شرکت کنندگان داده شد که شامل موارد زیر بود: گواهی شرکت در کنفرانس، فهرستی از اسامی و آدرس الکترونیکی شرکت کنندگان، کتابچه ای که چکیده مقالات در آن چاپ شده بود؛ نقشه شهر انتورپ، کتابچه راهنمای مراکز و نقاط دیدنی شهر و فهرست کتابهای منتشر شده در حوزه ترجمه دیداری-شنیداری در سال ۲۰۰۹.

کنفرانس آینده

چهارمین کنفرانس بین المللی ترجمه دیداری-شنیداری قرار است در سال ۲۰۱۱ (۲۹ ژوئن - ۱ جولای) به همت دانشگاه امپریال کالج^۴ در شهر لندن برگزار شود. اطلاعات اولیه در مورد این کنفرانس، قرار است در ماه ژانویه و در سایت آن منتشر شود.

^۱ Jorje Diaz-Cintas (j.diaz-cintas@imperial.ac.uk)

^۲ Henrik Gottlieb (gottlieb@hum.uk.dk)

^۳ Pilar Orero (pilar.orero@uab.cat)

^۴ Imperial College